

Phytophthora ramorum

Laatste update: 27 november 2015

Wat is het effect van *P. ramorum*?

De schimmel *Phytophthora ramorum* is in 1993 voor het eerst in Nederland gevonden. De schimmel veroorzaakt in Californië, Verenigde Staten, sterfte van struiken en loofbomen, vooral in Californische eikensoorten. In Nederland is de schimmel in de groene ruimte aangetroffen op de struiken *Rhododendron* en *Viburnum* en zijn er enkele vondsten gedaan op de Amerikaanse eik (*Quercus rubra*) en beuk (*Fagus sylvatica*). In het Verenigd Koninkrijk en Ierland veroorzaakt de schimmel een ernstige aantasting bij *Larix*.

De aantasting in *Rhododendron* begint met bladvlekken en scheutinfecties; in een later stadium treedt bladval op en kan de struik (grotendeels) afsterven. Deze aangetaste

struiken zijn een bron van waaruit de ziekte kan overslaan op andere plantensoorten. Dit gebeurt vooral wanneer aantastingen in *Rhododendron* niet tijdig worden bestreden en de druk op de omgeving daardoor groter wordt. De schimmel verspreidt zich voornamelijk via opspattend (regen)water en transport van aangetast plantmateriaal en grond. De schimmel kan meer dan een jaar in de grond en in versnipperd materiaal bijna twee jaar overleven.

Herkennen van symptomen

Als meerdere van de volgende symptomen in combinatie voorkomen is de kans groot dat het gaat om een aantasting door *Phytophthora ramorum*.

(Bron: NVWA)

Rhododendron

- Afsterving van twijgen, die bruin tot zwart verkleuren. Doorgaans begint de afsterving aan de top van de twijg.
- Bruine verkleuring in het hout van de twijg.
- Scherp begrensde donkerbruine vlekken op het blad.
- Bruinverkleuring die vanuit de bladsteel langs de hoofdnerf het blad binnendringt.
- Het blad kan gaan hangen en bladeren vallen voortijdig groen af.

Op de foto ziet u scherp begrensde donkerbruine vlekken op het Rhododendronblad en bruinverkleuring die vanuit de bladsteel langs de hoofdnerf het blad binnendringt.

(Bron: NVWA)

Amerikaanse eik en beuk

- Vochtplekken op de stam.
- Bruinverkleuring onder de bast.
- Afsterving van de boom.

Op de foto ziet u het aantastingsbeeld bij beuk met bloedingen op de stam.

Larix

Dit komt alleen voor in Ierland en Verenigd Koninkrijk.

- Naald-, twijg en taksterfte.

Op de foto links ziet u een foto van *Larix* met aangetaste naalden. Op de foto rechts ziet u sterfte bij *Larix* door *Phytophthora ramorum*.

(Bron: Forest Research UK)

(Bron: Forest Research UK)

Bosbes

Bosbes is een indicator voor mogelijk *P. ramorum* in de omringende bomen. Te herkennen aan:

- Bruine verkleuring rondom de bladknop.
- Donkerbruine en zwarte verkleuringen op de takken.

Wat kunt u als beheerder doen tegen Phytophthora ramorum?

Allereerst kunt u natuurlijk de kans op infectie door *Phytophthora ramorum* zo klein mogelijk houden. De schimmel is vooral gevonden in sterk beschaduwde struiken van *Rhododendron*. Hier is de luchtvochtigheid hoog en kan de schimmel goed gedijen.

Preventie

Zet de rododendrons in het licht door boven en rond de struiken de bomen te kappen en zo de kleine open plekken groter te maken. Zorg ervoor dat de struiken voldoende in de wind staan. Weinig tot niet beschaduwde en goed doorgeluchte rododendronstruiken blijken beïnvloed minder door *Phytophthora ramorum* te worden aangetast.

Controle

Controleer verder regelmatig uw rododendrons op aantastingen. Als u een aantasting vindt, die duidt op *Phytophthora*, kunt u vroegtijdig maatregelen nemen. Dit verkleint de kans op verdere uitbreiding van de schimmel

en beperkt de bestrijdingskosten. Geef bij de controle extra aandacht aan:

- Sterk beschaduwde situaties,
- Nieuwe aanplant; mogelijke bron van nieuwe infecties,
- Grote groepen van oudere planten; vaak zijn dit minder vitale en dichte beplantingen.

Maatregelen

Als u een aantasting in de rododendrons constateert, heeft u twee mogelijkheden. Afhankelijk van het doel en locatie van de beplanting (cultuurhistorische waarde, omvang van de aantasting, mogelijkheid om beplantingen toegankelijk te maken) kunt u kiezen voor opruimen of afsluiten. Voor de effectiviteit van de bestrijding heeft opruimen de voorkeur. Wilt u zeker weten dat het om een aantasting gaat van *Phytophthora ramorum*, dan kunt u materiaal naar de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) in Wageningen opsturen voor onderzoek. Als het ingezonden monster en dus uw beplanting besmet blijkt te zijn, is de NVWA verplicht om maatregelen op te leggen. >

Opruimen

Opruimen kan op verschillende manieren. U kunt de struiken rooien met wortel en tak. Of u kunt de aange-taste struiken afzagen. De verwijderde planten(delen) moeten ter plaatse worden verbrand of in een gesloten transportmiddel worden afgevoerd naar een verbrandingsinstallatie of een bedrijf dat compostering in tunnels uitvoert. Het afgevoerde materiaal moet na aankomst direct worden verwerkt. U mag de verwijderde planten(delen), al dan niet versnipperd, ook op de locatie laten liggen. Zorg er dan wel voor dat verspreiding van de schimmel vanuit verwijderde planten(delen) ten allen tijde wordt voorkómen. Mocht u op de plek, waar u rododendrons heeft opgeruimd, andere soorten willen herplanten, dan adviseert de NVWA u, op basis van de huidige inzichten, om de eerstkomende 3 jaar niet te (her)planten met mogelijke waardplanten van *Phytophthora ramorum*. De meest belangrijke waardplanten in bos en natuur zijn: rododendron, bosbes, beuk, eik en kastanje.

Afsluiten

Een andere mogelijkheid is om het deel van het terrein met de aangetaste rododendrons voor betreding af te sluiten. Zo verkleint u de kans op verdere verspreiding van de schimmel. Binnen het gebied kan de ziekte zich wel verder verspreiden; mogelijk ook van rododendron naar beuk en Amerikaanse eik. U mag geen plantmateriaal meenemen uit (mogelijk) besmette plekken. ■

► Monsters van mogelijk besmet materiaal kunt u opsturen naar:

NVWA
Afdeling Nationaal Referentie Centrum
Mycologie
Postbus 9102
6700 HC Wageningen

► Meer informatie:

www.nvwa.nl/onderwerpen/plantenziekten-en-plagen/dossier/phytophthora-ramorum